

ਮਹਿਮੂਦ ਅਵਾਣ



ਕੱਲੁ ਆਵਣ ਵਾਲੇ ਦੁੱਖ ਦੇ ਨਾਂ *kall aavan vaaley dukh de naaN*

ਅੱਜ ਵੀ ਨਵਾਂ ਨਿਕੋਰ ਦਿਹਾੜਾ  
ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮੈਲਾ ਹੋਇਆ  
ਘਾਹ ਭੋਏਂ ਨਾਲ ਰਲ ਮਿਲ ਬਹਿ ਕੇ  
ਅੱਜ ਰਾਤੀਂ ਅਸਾਂ ਔਖੀ ਰਾਤ ਟਪਾਈ  
ਖਾਬ ਭੜੋਲੇ ਭਰਨ ਦਾ ਸੋਚ ਕੇ ਰੁੰਨੇ  
ਹਿਕ ਦੂਜੇ ਵਲ ਤੱਕ ਕੇ ਹੱਸੇ  
ਸੋਚਿਆ ਸੀ  
ਐਵੇਂ ਰਾਤ ਟਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਏ  
ਪਰ ਨਹੀਂ ਟੱਪਦੀ

ਕੱਲੁ ਦੇ ਦੁੱਖ ਪੱਕ ਹੋਵਣ ਤਾਂ  
ਅੱਜ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੇ  
ਭਾਵੇਂ ਤੈਂਡੇ ਸਾਂਗੇ \* ਹੋਵਣ

\* ਸਾਬ

ਖੇਡ ਸਮੁੰਦਰ *khed samundar*

ਕੀ ਕਰੀਏ!  
ਜਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਸਵੇਰ ਦੀ ਮੂਰਤ ਦੇ ਵਿਚ  
ਅਪਣੇ ਹੱਥ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾ ਹੋਵਣ  
ਕੀ ਕਰੀਏ!  
ਜਦੋਂ ਚਰਖਾ ਘੁੰਮ ਘੁੰਮ ਥੱਕੇ  
ਉਹ ਪੂਣੀ ਨਾ ਕੱਤੇ  
ਜਿਹੜੀ ਕੱਤਣ ਵਾਸਤੇ  
ਅਸਮਾਨਾਂ ਦੇ ਬੂਹੇ ਖੁੱਲ੍ਹਣ  
ਕੌਣ ਉਸ ਤਕੜੀ ਤੁਲਣ  
ਜਿਸ ਤਕੜੀ ਵਿਚ ਦਿਲ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵਿੱਥ ਨਾ ਹੋਵੇ

ਕੀ ਕਰੀਏ  
ਜਦੋਂ ਹਿੱਕੋ ਗੱਲ 'ਤੇ  
ਕੋਈ ਹੱਸੇ ਕੋਈ ਰੋਵੇ

ਸ਼ਹਿਨਾਈ *shahnai*

ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਖ਼ਾਨ ਦੀ ਵੇਲ

ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਖ਼ਾਂ!  
ਆ ਬਹਿ ਕੁਝ ਚਿਰ ਸਾਡੇ ਵਿਹੜੇ ਪੀਲੇ ਪਤਰ ਰੋ  
ਤੇ ਬੇਸੁਰਿਆਂ ਤੇ ਖੋਲ੍ਹ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਭੇਤ  
ਤੈਂਡਾ ਜੀਵਣਾ ਸਾਡੇ ਜੀਵਣ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ  
ਅਤੇ ਤੈਂਡੇ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਹਵਾਂ ਵਰਗੇ

ਬਿਸਮਿੱਲਾਹ ਖ਼ਾਂ!  
ਨਾ ਤੱਕ ਸਾਡੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਅੰਦਰ  
ਨਾ ਗਿਣ ਮਾਤਰੇ ਟੁੱਟਦੇ ਭੱਜਦੇ ਸਾਹਵਾਂ ਦੇ  
ਹਿੱਕ ਵਾਰੀ ਤਾਂ ਤੂੰ ਵੀ  
ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਣ ਖਲੋ  
ਸਾਡੇ ਮੋਢੇ ਲੱਗ ਕੇ ਸਾਡੇ ਅੱਥਰੂ ਰੋ

ਨਵਾਂ ਕਹਾਣੀਕਾਰ *nawaan kahaanikar*

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਐਵੇਂ ਨਹੀਂ ਆਏ  
ਕਹਾਣੀ ਕਰਨ ਆਏ ਆਂ  
ਪਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ  
ਬਈ ਕਹਾਣੀ ਕਰੀਏ ਵੀ  
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜੇ ਕਹਿਣ ਜੋਗਾ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਏ  
ਤਾਂ ਨਾ ਕਹਿਣ ਜੋਗਾ ਵੀ ਢੇਰ ਏ  
ਅਸੀਂ ਜੇ ਅਪਣੇ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ  
ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਚਾੜ੍ਹ ਸਕਦੇ  
ਤਾਂ ਹੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਰਾਤ ਤਾਂ ਡੱਕ ਸਕਦੇ ਆਂ  
ਭਾਵੇਂ ਅੱਖਰ ਈ ਸਾਡੇ ਹੱਥ ਹੋਵਣ

ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ *ajj toN baad*

ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ  
ਤੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਏਨੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਨਾਲ ਤੱਕਣਾ ਈ ਨਹੀਂ  
ਜੇ ਉਹਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ  
ਬਈ ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਵਾਲ ਬੰਨ੍ਹਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ  
ਅਪਣਾ ਸੱਜਾ ਹੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ ਵੱਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀ ਏਂ  
ਕਿ ਖੱਬਾ

ਆਖਰੀ ਬੂਹਾ *aakhri booha*

ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਆਲੀ ਰਾਤ ਸੀ

ਉਹਨੇ ਅਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ  
ਬਾਰੀਆਂ ਤੇ ਬਨੇਰਿਆਂ ਨਾਲ ਟੁਰਦੀ  
ਗਲੀਆਂ ਵਿਚ ਹੋਕੇ ਦੇਂਦੀ  
ਉਸ ਰਾਤ ਤੋਂ  
ਇਸ ਅਖੀਰਲੇ ਬੂਹੇ ਤੀਕ ਦਾ ਪਿੰਡਾ  
ਸੁਰਜ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ  
ਚੰਨ ਬਣ ਕੇ ਖਲੋਤਾ ਏ  
ਅੱਜ ਰਾਤ ਤਾਈਂ

ਚਿੱਠੀ *chithi*

ਮੈਂ ਤਾਂ  
ਉਵੇਂ ਈ ਆਂ  
ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਛੁੱਡ ਗਈ ਸੈਂ  
ਪਰ ਕਮਰਾ ਉੱਜ ਨਹੀਂ ਏ  
ਮੇਜ਼ ਉੱਤੇ ਪਈ  
ਅੱਧ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਿਤਾਬ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਏ  
ਕੰਧ ਉੱਤੇ ਨਵਾਂ ਕੈਲੰਡਰ ਲੱਗ ਗਿਆ ਏ  
ਤੇ ਲਾਅਨ ਆਲੀ ਬਾਰੀ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਬੰਦ ਸੀ  
ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਏ  
ਅਤੇ ਪਲੰਗ ਉੱਤੇ ਉਹ ਥਾਂ  
ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਸੌਂਦੀ ਸੈਂ  
ਉਥੇ ਹੁਣ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਏ

ਇਹ ਗਲੀਆਂ *ih galiaan*

*ਗਬਰਾਈਲ ਗਾਰਸੀਆ ਮਾਰਕੇਜ਼ ਦੀ ਵੇਲ*

ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ  
ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਤਰਾਂ ਨਾਲ ਈ ਤੇ ,  
ਜਿਉਂਦੇ ਰਹੇ ਆਂ  
ਜਿਹੜੇ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮੀਂ  
ਅਗਲੇ ਕੋਠਿਉਂ ਨਿਕਲ ਕੇ  
ਗਲੀ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਆਲੇ ਬੂਹੇ ਉੱਤੇ  
ਆ ਕੇ ਬਹਿ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ  
ਇਹਨਾਂ ਗਲੀਆਂ ਨੇ  
ਸਾਡੇ ਪਾਤਰ ਮਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ  
ਹਾਂ  
ਸਾਨੂੰ ਮਾਰ ਛੱਡਿਆ ਨੇ!

♦

ਡਬਲਿਨ ਆਇਰਲੈਂਡ ਰਹਿੰਦੇ ਕਿੱਤੇ ਵਜੋਂ ਕੰਪਿਊਟਰ ਇੰਜੀਨੀਅਰ **ਮਹਿਮੂਦ ਅਵਾਣ** (ਜਨਮ 1977 ਪਧਰਾਤੂ)  
ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਛਪੀਆਂ ਨੇ: *ਰਾਤ ਸਮੁੰਦਰ ਖੇਡ* (2002) ਤੇ *ਵੀਣੀ ਲਿਖਿਆ ਦਿਨ* (2012). ਇਹ  
ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ *ਦਾ ਨੀਊਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ* ਵਿਚ ਬਾਕਾਇਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਾ ਏ।

ਇਹਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਰਮਜ਼ ਜ਼ਬੈਰ ਅਹਿਮਦ ਨੇ ਇੰਜ ਫੜੀ ਏ: ਮਹਿਮੂਦ ਅਵਾਣ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਹੋਂਦ, ਅਣਹੋਂਦ, ਮਿਲਣ ਵਿਛੜਨ, ਰੋਣ ਹੱਸਣ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਵੱਟਦੀ ਅੱਖੀਂ ਸਾਹਵੇਂ ਲੰਘਦੀ ਏ। ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਉਘੜ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਏ, ਉਹ ਏ ਅਜਾਈਂ ਦੀ ਕਰਕ। ਪਰ ਇਹ ਅਜਾਈਂ ਇੰਜ ਦਾ ਨਹੀਂ ਪਈ ਵੇਲਾ ਲੰਘ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਅਜਾਈਂ ਏ ਅਸਾਂ ਕੀਤਾ ਵੀ ਤੇ ਕੁਝ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਹਯਾਤੀ ਦਾ ਇੰਜ ਦਾ ਅਜਾਈਂ ਜਾਵਣ ਮਹਿਮੂਦ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਪੀੜ ਏ।